

*UHSIANO-
TIEDOTE*

1/1997

Uhusiano-tiedote nro 4 / kesäkuu 1997

SISÄLLYS:

Marko Ulvila: Nykyajan elämää Uluguru-vuorilla	2
Elina Puhto: Suahilin perusteita, osa III	8
Katariina Rasi - Riikka Metsävuori: Tansanian matka täynnä elämyksiä	12
Kaisu Luukkonen - Minna Viitanen: Harjoittelijana Tansaniassa. Pullaa hiilikeittimellä	15
Jäsenjärjestöt esittäytyvät: Tampereen kotitalousoppilaitos	17
Vaasan kehityskaaseura - U-landsföreningen i Vasa ry	18
Sieltä täältä. Morogoro-seminaari	20

Uhusiano ry:n hallitus

takakannen sisäsivu

Uhusiano ry:n jäsenjärjestöt:

- * Harjavalan kehitysmaa-
kauppayhdistys ry
- * Iisalmen Nuorison Tuki ry
- * Karkun Isku ry
- * Kehyapu Toinin tori ry
- * Msingin ystävyysseura ry
- * Porin kehitysmaakauppa-
yhdistys Päivantasaaja ry
- * Settlementinuorten liitto
ry
- * Tampereen kotitalous-
oppilaitos
- * TSL:n Vammalan seudun
opintojärjestö ry
- * Uudenmaan partiopiiri ry
- * Vaasan kehitysmaaseura-
Ulandsföreningen i Vasa ry
- * Viittakiven Tuki ry
- * Aetsän seudun kehitys-
maaseura ry
- (* Lahden Tansania-seura
lopetti toimintansa keväällä
1997).

Uhusiaanoon kuuluu myös
noin 70 henkilöjäsentä.

Uhusiano-tiedote

1/1997

Julkaisija:

Uhusiano ry

Toimitus:

Berit Valtonen

Piirroksat:

Johnson J Mluge

Sarjakuvat:

James Gayo

Hyvä Uhusianon jäsen,

Sää on niin meillä kuin muualla oiva puheenaihe. Mutta Suomessa on kuitenkin aika pieni osa väestöstä, jolle oikeat säät oikeaan aikaan on elinehto. Tansaniassa jäi viime marraskuun 'pienet sateet' tulematta, ja suora seuraus on ruokapula joka koskettaa monia. Monia ihmisiä, nuoria ja vanhoja ja kaikenikäisiä. Ruokapulan seuraus on levottomuus, jonka myös koordinaattorimme Heriel Kitururu on saanut kokea nahoissaan. Hänet ryöstettiin Dar es Salaamissa, jossa hän oli asioitamme hoitamassa.

Säästä huolimatta kevättalvi on se aika vuodesta, jolloin yhdistykset pitävät vuosikokouksiaan. Uhusiano on pitänyt niitä jo kaksi! Varsinainen vuosikokous pidettiin maaliskuussa, jolloin valittiin uusi hallitus – kokoonpano selviää takakannen sisäsivulla. Tilejä ei voitu päättää, koska kaikkia kuitteja ei saatu ajoissa Morogorosta. Niinpä jatkovuosikokous pidettiin kesäkuun alkupuolella, lämpimän tunnelman vallitessa – ulkona oli 25°C, varjossa. Mutta nyt on tilit päätetty, ja voimme lähteä toimintasuunnitelmaa toteuttamaan edelleen. Uhusianon toiminnan kolmikanta todettiin hyväksi, ja niin siis jatketaan koulutusta ja tiedotusta ja koordinaattorin palkkaamista.

Morogoron alueella käy vuosittain ainakin 150 suomalaista, tekevässä työtä yhteistyöprojekteissa, työleireillä, työharjoittelussa. Uhusiano-tiedotteen tässä numerossa on kaksi matkaraporttia opiskelijoiden työharjoittelusta Tansaniassa. Opettaminen opettaa, sen tietävät kaikki vanhat pedagogit. Opiskelijatyöt palasivat kotimaa-han monta kokemusta rikkaampana – nyt he osaavat jopa käyttää hiilikeitintä pullanpaistoon! Myös Marko Ulvila on antanut tutkimusraportilleen nimen Oppimista kyläläisten kanssa. Nyt julkaistava kolmas osa päättää tutkimuksen toisen osan, joka koskee Uluguruvoorten ympäristöä ja ihmisten elämistä siellä ennen ja nyt. Pitäisikö nyt jatkaa tutkimusraportin ensimmäisestä osasta, joka käsittelee eri osallistavia menetelmiä kartoittaa kyläläisten ongelmia? Antakaa palautetta!

Tässä toimittajan itse keksimä aforismi: "Itsestäänselvyyksiä ei ole, koska ne ovat joka ihmiselle erilaisia".

Nauttikaamme kesästä ja kulttuurin monista ulottuvuuksista! Tapaamisiin Morogoro-seminaarissa elokuun viimeisenä viikonloppuna Hauholla,

Berit
Berit Valtonen

Marko Ulvila

Nykyajan elämää ULUGURU-vuorilla

Uluguru-vuorilla on tutkija Jan Kees van Dongen mukaan vain vähän auktoriteetteja. Suuri osa perinteisestä auktoriteetista on kokonaan kadonnut, joskin joitakin tapoja edelleen noudatetaan. Vanha, päämiesten johtamien itsenäisten maatahallitsevien sukukuntien järjestelmä on kadonnut. Kuitenkin matrilineaarinen perintö on edelleen voimakas, sillä taloustutkimuksessa puolet maapalstoista tunnistettiin äidin sukukunnan mukaan, ja yli puolet parisuhteista oli sellaisia, joissa mies oli muuttanut asumaan vaimon kotitaloon.

Kolmas osa Marko Ulvilan tutkimusraportista "Learning with the villagers. An Account of a Participatory Research in the Uluguru Mountains, Tanzania" (Tampereen yliopiston Sosiologian ja sosiaalipsykologian tutkimuksia Sarja A. nro 26, 1995).

Nykyisin Uluguru-vuorilla asuu yli satatuhatta ihmistä. Tiheimmin asutut alueet ovat länsipuolen Mgeta, Matombon länsipuolella olevat kylät sekä Mkuyuni vuoren itäpuolella. Näillä alueilla asuu yli 150 henkeä neliökilometrillä. Mgetan asukkaiden tilastot osoittavat naisten olevan suurena enemmistönä kylissä. Ikäryhmässä 15–45 on lähes kaksi kertaa enemmän naisia kuin miehiä. Oleellisin syy tähän on miesten tilapäinen tai pysyvä muutto kaupunkeihin naisten pysyessä paikoillaan, koska heidän asemansa maanomistuksessa on vahva. Tällä alueella on myös suurempi osuus vanhuksia kuin muualla Morogoron maaseutualueella.

Uluguru-vuorilla viljelytuotteet vaihtelevat suuresti korkeuden ja sademäärän mukaan. Vuorten länsipuoli on kuivempi ja siellä viljellään etupäässä maissia, papuja, hirssiä ja kassavaa. Jamssia viljellään veden peittämillä mailla ja banaania jokien lähetyvillä. Korkeimmilla leveysasteilla maissi, pavut, herneet ja kaali ovat tärkeimmät viljelykasvit. Muitakin eurooppalaisia kasviksia ja hedelmiä viljellään, kuten luumuja ja kukkakaalia. Kosteammilla itärinteillä ja vuoreneduskukkuloilla tärkeimpiä viljelykasveja ovat kassava, maissi, ylämaan riisi, bataatti, durra ja erilaiset hedelmät. Alarinteillä tavallisimpia ovat kostean alueen riisi, kookos ja jamssi.

Vaikka ihmiset maksavat veroa "hallitus on kaukainen instituutio, joka ei todellisuudessa

vaikuta elämään”. Samoin papit ovat etäisiä, ja kirkossa solmittujen avioliittojen määrä on laskenut siitä huolimatta, että valtaosa vuorten asukkaista kuuluu katoliseen kirkkoon.

Maanviljelyksen ongelmia

Maanviljelyksen suurimpia ongelmia kaikissa kylissä ovat tuhohyönteiset ja rutto. Nisäkkäistä hankalimmat ovat apinat ja villisiat, koska ne tuhoavat satoa öisin ja ovat lähes mahdottomia pitää loitolla. Hyönteiset ovat vielä ongelmallisempia, sillä ne vahingoittavat myös varastoituja jyviä. Yksi erityisen pahamaineinen koppakuoriainen, nimeltään Scania, on tullut maahan Yhdysvalloista tuodun maissin mukana. Hyönteiset ovat vaikea ongelma myös siksi, että mitään hoitoa ei kyläläisillä ole saatavilla.

Erytyisesti nuoret, markkinasuuntautuneet viljelijät kokevat nykyaikaisen asiantunteumuksen puutteen sekä kuljetusten ja kemiallisten aineiden kustannusten olevan vakava ongelma. Nuorten keskuudessa ollaan todella kiinnostuneita oppimaan kasvisviljelyä ja kehittyneitä viljelymenetelmiä, mutta hallituksen laajennetut palvelut eivät ulotu etäisille alueille. Nuorten mielestä kuljetus markkinoille sekä välineet ja kemikaalit ovat liian kalliita, jotta heillä olisi niihin varaa.

Maaperän köyhtyminen koetaan myös ongelmana, mutta sitä pidetään vakavana ainoastaan alueilla, joilla maasta on pula. Muualla ongelman voi hallita jättämällä maa lepäämään muutamaksi vuodeksi.

Ruoho- ja pensaspalot ovat vuorilla yleisiä, mutta kyläläiset pitävät niitä vain vähäisenä ongelmana, koska ne yleensä eivät tuhoa taloja tai satoa. Palot sytytetään monesta syystä ja niitä on siksi vaikea kontrolloida. Ruohon polttamista käytetään usein uuden maa-alueen puhdistamiseen ja joskus tuli pääsee valloilleen. Myös pensaikosta polttopuita hakevat naiset polttavat mielellään tieltään ruohoa

helpottaakseen kävelyä ja ajaakseen villieläimet tiehensä. Nuorilla on tapana metsästä pieniä nisäkkäitä tulen avulla, ja maasait polttavat vanhan ruohon vauhdittaakseen uusia vihreitä versoja. Lisäksi on olemassa huolimattomia tupakanpolttajia ja pahansuopia ihmisiä, jotka silloin tällöin sytyttävät tulen tahallaan.

Ulugurua käsittelevissä kirjoituksissa on toistaan poikkeavia näkemyksiä alueen ruokatilanteesta. Mgetan alueen yhdeksää eri yhteisöä koskeviin tutkimuksiin perustuen Jan Kees van Donge esittää, että ”maapula ja maan laadun huononeminen estävät ihmisiä olemasta omavaraisia ruoan suhteen” ja että puolet vuodesta perusruoka-aineet on ostettava kaupungeissa työskentelevien sukulaisten tuella. Vain muutamaa vuotta aikasemmin samalla alueella tehty maanviljelyjärjestelmää käsittelevä tutkimus päätyi tulokseen, jonka mukaan maanviljelyksen ulkopuoliset tulot muodostivat alle viisi prosenttia talouksien tuloista. Elinkustannusten jälkeen jäi vielä useita satoja shillinkejä säästöön tai investointeihin. Todennäköisesti molemmat lähteet liioittelivat, mutta on ilmeisesti viljelijöitä, jotka eivät pysty tuottamaan tarpeeksi ruokaa ja heistä muutamia ovat riippuvaisia kaupunkilais-sukulaisten tuesta.

Maaperän eroosio ja puut

Vaikka kyläläiset eivät ole kovin huolestuneita maaperän köyhtymisestä, he kiinnittävät huomiota maanvdyrymiin. Useissa historiallisissa selvityksissä kyläläiset mainitsevat suuret maanvdyrymät tärkeinä tapahtumina kylän historiassa. Mutta muita maaperän köyhtymisen muotoja, kuten eroosiota, pidetään vain vuosittaisena sateen ja viljelyn muotona.

Uluguru-vuorten eroosiosta on tehty melko perusteellisia luonnontieteellisiä tutkimuksia. Morogoro-joen tilaa koskevaan tutkimukseen perustuen Anders Rapp et al. toteavat, että

joessa ”esiintyy hyvin suuri määrä maan menetyistä viljelyiltä pelloilta, huomattavasti pienempää hukkaa ruohoalueiden kesannoilta, sekä vähäistä saostumista sademetsäalueelta”.

Arvioitu vuotuinen maaperän eroosio vuosina 1966–70 oli 0,26 mm. Alueen keskimääräinen saoskerrostuma näiden viiden vuoden aikana oli 390 tonnia / neliökilometri, todennäköisesti kymmenkertainen viljelypelloilta. Tärkeimmät eroosiomuodot ovat kaatosateiden, tulvien tai uusien jokiuomien aiheuttamia, sekä rankoista sateista johtuvat satunnaiset maanvyörymät monen vuoden välein. Maanvyörymiä esiintyy lähinnä kahdella alueella: lähellä jokiuomia ja yläjuoksulla aivan harjanteiden alla.

Satunnaiset kaatosateet ja myrskyt ovat aiheuttaneet kohtalokkaita maanvyörymiä Uluguruvuorilla jo ennen kuin niitä oli suuremmin asutettu, mutta vyörymien määrä näyttää lisääntyvän sitä mukaa kuin maata on raivattu viljelyä varten. Ensimmäinen kirjattu sade-myrskykatastrofi, joka tuhosi kyliä, oli vuonna 1871. Setuhosi myös muurien ympäröimän Simbawenin kaupungin Ngerengere-joen varrella. Sen jälkeen suuria maanvyöryjä on kirjattu vuonna 1968 Matombossa, 1969 Kinzemassa, 1970 Mgetassa ja 1973 Palussa.

Tutkituissa kylissä maanvyörymiä on todettu 1936 Hombozassa ja vuosina 1974 ja 1990 Mlimanin alueella. Maanvyörymän jälkeen eroosio jatkuu jyrkänkeillä, ja uuden pintakerroksen kehittyminen kestää toistakymmentä vuotta. Useiden vuosien jälkeen kasvusto on vielä vähäistä siitä huolimatta, että monivuotiset ruohot ja vesakot alkavat kasvaa.

Ulugurulta alkunsa saavien jokien virtaukset aiheuttavat ajoittain tulvia tasangoilla. Tununguossa, vuorten itäpuolella, on mutakerroksia hyvikin vanhojen tulvien jälkeen, joita muistetaan vuosikymmenien takaa. Vuosina 1961 ja 1963 Morogoro-joki tulvi

Mji Mpya -alueella Morogoron kaupungissa. Veden nopean virtaamisen johdosta joissakin joissa vesi loppuu kokonaan kuivana kauteina. Tämä ilmiö on lisääntynyt sitä mukaa kun maata on raivattu viljelykäyttöön.

Vaikka maaperän eroosio näyttää olevan ongelma, ei hallitus ole tehnyt paljoakaan sen ehkäisemiseksi. Tiedemiesten esittämiä suosituksia kannattaa tässä yhteydessä toistaa. Temple esittää, että säilyttämistoimenpiteiden hyväksyminen edellyttää, että ne ”luovat huomattavaa etua yksittäisille maanviljelijöille lyhyellä tähtämellä ja koko yhteisölle pitkällä tähtämellä”. Hänen tekninen neuvonsa on, että olemassa olevia metsänsuojelualueita edelleen suojellaan tarkasti, minkä lisäksi puita istutetaan ylärinteiden tienvarsille, harjanteiden alapuolelle, kylien ylärinteille ja yksittäisille *shamboille*, maapalstoille, pitkin jokivartta. Brain puolestaan suosittelee kolmea seikkaa: ”täytyy mieluummin vakuuttaa ja kouluttaa kuin pakottaa, ottaa käyttöön perinteinen johtamistapa, ja saada naiset mukaan toimintaan, sillä he ovat ruoan tuottajia”.

Tikapuuterasseja ja uuneja

Kyläläiset ja hallituksesta riippumattomat organisaatiot (NGO:t) suojelevat aktiivisesti ympäristöä. Vanhoista tavoista ainakin kahta käytetään edelleen: terassointia länsirinteillä ja metsänsuojelualueita pohjoisessa. Tikapuuterassimenetelmää on Mgetassa käytetty jo ennen siirtomaa-aikaa. Nykyään on vakioikäntö, että sekä Mgetan että osin myös Mlalin alueen maanviljelijät rakentavat tikapuuterasseja rinteille kaikille viljelykasveille. Vuorten pohjoisosassa vanhempien neuvosto, *wazee wa mila*, valvoo puiden kaatoa perinteisillä metsänsuojelualueilla. Jos joku suunnittelee talon rakentamista ja tarvitsee sitä varten paaluja, hänen täytyy saada vanhempien neuvostolta lupa.

Uusi ilmiö kahdessa kylässä on puuta säästävät uunit. Niitä on tehnyt tunnetuksi Moro-

goron tulisijaprojekti. Kilakala-uuni on tehty savesta perinteisen kolmen kiven tulisijan ympärille. Tämä säästää polttopuuta huomattavasti, sillä koko lämpö keskittyy keittämiseen. Lisäksi se on turvallinen ja helppokäyttöinen, koska pata pysyy tukevasti savikerroksen sisällä. Projekti on myös aloittanut hiiliuunien tekemisen yhdessä kylässä. Nämä uunit on tehty savesta ja niissä on samoja etuja kuin Kilakala-uunissa. Näiden Morogoro-uunien tekeminen antaa käteistä tuloa kylän savi-työntekijänaisille ja vähentää kaupungin uuninkäyttäjien hiilen kulutusta.

Puiden istuttaminen taloudellisena toimintana ja suojelutoimenpiteenä saavuttaa yhä yleisempää suosiota Uluguru-vuorilla. Joskut yksittäiset viljelijät ovat aloittaneet istuttamisen jo vuosia sitten, ja yhä useammat ihmiset seuraavat esimerkkiä. Hombozassa toimii vanha ryhmä ja kolme uutta ryhmää on aloittanut

taimien kasvattamisen. Osa innostuksesta ja asiantuntemuksesta on peräisin Morogoron naisten metsitysprojektin (MWAP) ja Morogoron alueen partiolaisten metsitysprojektin laajasta työstä.

Puiden ja niiden käytön suosio eroaa huomattavasti vanhojen miesten, naisten ja nuorten miesten kesken. Vanhat miehet ovat tietoisia puiden arvosta lääkinnässä ja rakentamisessa. Naiset arvostavat puun hyödytä sen mukaan, mikä on sen arvo polttopuuna, kuitupuuna ja hedelmän tuottajana. Nuorukaisia kiinnostaa etupäässä puun rahallinen arvo ja he suosivat sellaisia puita, joita voi myydä paaluina ja hirsinä. Kyläläiset tuntevat ja arvostavat sekä vieraita että kotimaisia puulajeja.

Kyläläisten ja metsänhoitajien puita koskevien käsitysten välillä on ammottava aukko. Monet kotimaiset puulajit, jotka kyläläisille

Mongwen kylän naiset ovat asettaneet eri puulajit paremmuusjärjestykseen sen mukaan, miten hyvin niitä voi käyttää polttopuuna, rakentamiseen jne. (Kuva tutkimusraportista s.31 / Taarifa III, s. 30)

	MIBAKITI (MAYUUNANA) MIKENGÉ	MUNISE	MADINI	MLANGALA	MLANGA	MYOMBO	MJANI	MTOGO	MAMBO	MBOLO	MWINDI	MNYAMBA
KUNI FIREWOOD	•••••	••••	••••	••••	••••	••••	••••	••••	••••	••	••	
MIJENGO CONSTRUCTION	••••	••••	••••	••••	-	-	-	••••	-	••••	••••	-
NGAO SAVU WOOD	-	••••	-	-	-	-	-	••	-	-	••••	-
KAMBA TWINE	-	-	-	-	-	••••	••••	-	-	-	-	-
MCHI PESTLE	-	-	-	-	-	-	-	••••	-	-	-	-
KINY HOITAA	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	••••
VIGODA STOOL	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	••••
ALAMA SUN	20	30	20	21	12	21	13	22	20	14	22	20
DARAJA RANK	D	A	D	C	G	C	E	B	D	F	B	D

ovat keskeisiä, ovat metsänhoitajille tuntemattomia. Toisaalta maaseutuyhteisöt eivät tunne joitakin metsänhoitajien suosimia hyödyllisiä puita, kuten erittäin voimaakaasti hyönteisiä torjuva Neem-puu (*Azadirachta indica*).

Monia suuria puita, jotka ympäröivät kylien taloja, suojelemaan koska ne ovat pyhiä. Sellaisia ovat kotimaiset Mgude (*Sterulia appendiculata*) ja Mng'ongo (*Sclerocarya birrea*) sekä ulkomainen Baobab (*Adansonia digitata*) ja Kapok (*Ceiba pentandra*). Vuorilla on myös joukko pyhiä lehtoja.

Sosiaalinen järjestelmä ja maanomistus

Sadassa vuodessa Uluguru-vuorilla asuvien ihmisten kulttuuri on muuttunut dramaattisesti. Suurin osa perinteisistä instituutioista on menettänyt merkityksensä ja uusia on ilmaantunut. Monet ihmisen elämää muovaavat suhteet ja rituaalit ovat kadonneet ja ne on korvattu uusilla. Matrilineaarinen perintö on osittain muuttunut bilineaariseksi tai patrilineaariseksi. Koska lähes kaikki lugurut ovat joko katolisia tai muslimeja, ihmiset näyttävät muuttuvan isän sukukuntaa suosivaksi. Mutta molempien sukujen tunnustaminen on ollut osa luguru-yhteisöä ja näyttää edelleen olevan käytäntö. Mgetassa matrilineaarinen perintö on melko vahva, sillä eräässä kotitalouskyselyssä puolet maapalstoista tunnettiin äidin sukukunnan mukaan ja parisuhteissa yli puolet olivat sellaisia, joissa michet olivat muuttaneet vaimonsa asuinpaikkaan.

Instituutiokuvauksessa Tangenissa kyläläiset merkitsivät ainoastaan nykyaikaisia valtiollisia ja yksityisiä yhteisöjä. Johtava puolue CCM sijoitettiin keskelle ja sen ympärille palvelut, kuten klinikka, koulu, kauppa, vesi ja tie. Periferiassa olivat neuvontapalvelut, kyläneuvosto ja naisjärjestö UWT.

J.K. van Dongen mukaan ihmiset kyllä maksavat veronsa, mutta pitävät hallitusta etäisenä instituutiona joka ei juuri vaikuta elämään.

Sukukunnan päämiesinstituutio on lähes kadonnut ja on menettänyt tehtävän jakaa maata koko yhteisölle. Operaatio vijjin, keskitettyjen Ujamaa-kylien perustamisen, johdosta perinteinen maanomistusjärjestelmä on menettänyt valtansa kylän hallinnolle. Kuitenkin vanhimmat usein valvovat maan käyttöä, mutta pienemmässä määrin ja kyseenalaisen auktoriteetin voimalla.

Mgetassa maasta on tullut kauppatavaraa. Sukukunnan jäsen voi myydä tai vuokrata maata vieraalle. Kuitenkin ostajan on viljeltävä maata vahvistaakseen kaupan.

Alueella on useita maariitatapauksia. Tangenissa eräs asukasryhmä haluaisi omistusoikeuden käyttämättömään maahan, mutta pitää perinteisiä sääntöjä ongelmana. Toinen kiistelyn kohde kylässä on armeijan haltuunsa ottama maapala. Ryhmä kyläläisiä vaatii, että maa palautetaan kyläläisten käyttöön. Mgetassa ihmiset ovat vieneet maata koskevat kiistakysymykset alioikeuteen ja jatkaneet prosessia aina korkeimpaan oikeuteen saakka. Oikeusistuimet ovat pitkittäneet käsitteilyä ja antaneet riidan osapuolille mielivaltaisia päätöksiä. Siksi oikeusjärjestelmä ei ole auttanut Mgetan asukkaita ratkaisemaan rasittavaa riitaa heidän oikeudestaan maahan. ■

(Suomennos: Berit Valtonen)

Kingo

By James Gayo

Kingo

Na James Gayo

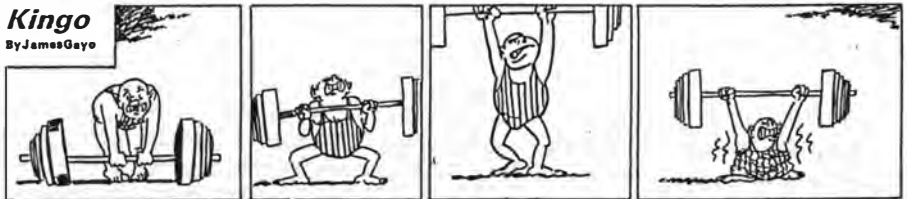
Kingo

By James Gayo

Kingo

By James Gayo

Kingo

By James Gayo

Suahilin perusteita III

Habari – Uutiset

Tervehdyksistä on tähän mennessä olleet esillä hyvin tavalliset 'Hujambo? - Sijambo,' 'Hajambo? -Hajambo', 'Hamhambo? - Hatujambo', 'Hawajambo? - Hawajambo.' sekä 'Habari ya ____, Habari za ____'. Tässä jälkimmäisessä tervehdyksessä viivojen paikalle laitetaan se, mistä haluaa kuulla uutisia. 'Habari ya' suomennetaan ehkä parhaiten 'mitä kuuluu ____'. Suahilinkielisessä ilmaisussa *ya / za* on genetiivi. *Ya* on yksikkö: 'Habari ya asubuhi' on sananmukaisesti suomeksi 'aamun uutinen'. *Za* on monikon tunnus ja 'Habari za asubuhi' on suoraan suomennettuna 'aamun uutiset'.

Tässä on luettelo muutamista habari-mahdollisuuksista:

Habari gani?

Habari ya asubuhi / za asubuhi
Habari ya mchana / za mchana
Habari ya jioni / za jioni
Habari ya / za usiku

Habari za tangu jana
Habari za sikuhizi
Habari za siku nyingine
Habari ya safari/ za safari
Habari ya shule/ za shule
Habari ya masomo
Habari ya nyumbani / za nyumbani
Habari za watoto
Habari ya mama / za mama / baba
Habari ya kazi / za kazi

Millaisia uutisia

Hyvää huomenta, mitä näin aamulla kuuluu
Hyvää päivää, mitä näin päivällä kuuluu
Hyvää iltaa, mitä nyt illalla kuuluu
Hyvää yötä, mitä nyt yöllä kuuluu
(yön voi laskea alkavaksi n. klo 20 illalla)
Mitä eilisen jälkeen kuuluu
Mitä juuri nyt kuuluu
Mitä nyt muutaman päivän päästä kuuluu
Miten matka sujui
Mitä kouluun kuuluu
Miten opiskelu sujui
Mitä kotiin kuuluu
Mitä lapsille kuuluu
Mitä äidille tai isälle kuuluu
Mitä töihin kuuluu

Kunnioittava tervehdys

Yksi tärkeä tervehdystapa on tarkehen selittämättä: nuoremman kunnioittava tervehdys vanhemmalle tai arvossa pidetylle henkilölle. Se on Shikamoo ja vastaus siihen on Marahaba. Shikamoo-tervehdykseen pitää aina vastata, on loukkaus jos sitä ei tee. Jos *mzungu* osaa ja ymmärtää käyttä shikamoo-tervehdystä esimerkiksi kylän vanhuksille tai uskonnollisille johtajille tai muille arvokkaille ihmisille, se on osoitus hyvistä käyttötavoista. Lapset ovat usein hyvin ujoja, shikamoo-tervehdyksestä tulee pelkkää suhinää. Se suhinakin pitää kuitata Marahaba-vastauksella.

Pienen pienet lapset, jotka eivät osaa tai rohkene puhua yhtään, tervehtivät shikamoon panemalla kätensä tervehdittävän pään päälle, usein isän tai äidin sylissä. Tähänkin vastataan Marahaba.

Wewe ni nani? Kuka sinä olet?

Yksi tapa saada keskustelukumppanin nimi tietoon on kysyä yksinkertaisesti Wewe ni nani? Tässä kysymyksessä ni on olla-verbin vastine preesensissä (joka ilmaisee tapahtumista tai olemista juuri tällä hetkellä). Ni on siitä miellyttävä sana, että se ei taivu, se on aina sama ni, puhutaan sitten yhdestä tai kahdesta tai kahdestakymmenestä ihmisestä juuri tällä hetkellä. Nani on kysyvä pronomini, suomeksi kuka. Nani on myös taipumaton.

Mimi ni nani?
Wewe ni nani?
Yeye ni nani?
Sisi ni nani?
Mnyi ni nani?
Wao ni nani?
Nani ni fundi?
Nani ni mama?

Kuka minä olen?
Kuka sinä olet?
Kuka hän on?
Keitä me olemme?
Keitä te ollette?
Keitä he ovat?
Kuka on ammattimies?
Kuka on äiti?

Unaitwa nani? Mikä on nimesi? (Keneksi sinua kutsutaan?)

Toinen tapa kysyä nimeä on käyttää ilmaisua, jonka pohjana on verbi -itwa, 'olla nimeltään'. Uhusiano-lehden edellisessä numerossa oli luettelo persoonatunnuksista, joita käytetään verbin kanssa. 'Unaitwa nani?'-kysymyksessä niitä tarvitaan taas, kuten aina kun on kysessä verbi. Meille suomea puhuville persoonatunnukset ovat tutut, suomessa ne pannaan verbin loppuun, suahilissa taas alkuun. Esimerkkinä käytetään verbiä lukea '-soma', koska se on tyypillisempi tapaus kuin -itwa.

suomi: (minä) lu - e -n > luen

suahili: (mimi) na - na - soma > ninasoma

Persoonatunnukset suahilissa ovat siis

yks. 1. pers. ni
" 2. pers. u
" 3. pers. a

mon. 1. pers. tu
" 2. pers. m
" 3. pers. wa

Verbien kanssa ei tarvitse välttämättä käyttää persoonapronomineja, kuten ei suomessakaan, koska useimmiten verbistä näkee kuka tekee. -itwa-verbin kanssa koko nimenkysymislista 'minusta' 'heihin' on seuraavanlainen:

Ninaitwa Rehema.
Unaitwa Juma.
Anaitwa Wiliharda.
Tunaitwa Perto na Ali.
Mnaitwa Asha ja Yakobo.
Wanaitwa Elias na Ester.

Minun nimeni on Rehema.
Sinun nimesi on Juma.
Hänen nimensä on Wiliharda.
Meidän nimemme ovat Petro ja Ali.
Teidän nimenne ovat Asha ja Yakobo.
Heidän nimensä ovat Elias ja Ester.

Vielä toinen esimerkkilista, verbistä -soma, 'lukea'.

Ninasoma.
Unasoma
Anasoma
Tunasoma.
Mnasoma.
Wanasoma.

Minä luen.
Sinä luet.
Hän lukee.
Me luemme.
Te luette.
He lukevat.

Jos halutaan sanoa, että Wiliharda lukee, tai että Elias ja Ester lukevat, käytetään nimeä ja verbissä tarvittavaa persoonatunnusta, eli:

Wiliharda anesoma.
Elias na Ester wanasoma.
Sisi, Petro na Ali tunasoma.

Wiliharda lukee.
Elias ja Ester lukevat.
Me, Petro ja Ali luemme.

Keskustelu

Laura: Hodi!
Juma: Karibu!
Laura: Asante! Hujambo, ndugu?
Juma: Sijambo, bibi. Habari gani?
Laura: Nzuri, asante. Mimi ninaitwa Laura, daktari kutoka Namibia.
Juma: Aa! Karibu sana, bibi Laura. Karibu Tanzania.
Laura: Asante sana!
Juma: Mimi ni Juma Pima, daktari mkuu.
Laura: Hujambo, bwana Juma?
Juma: Sijambo sana. Karibu, ukae!
Laura: Asante sana.
Juma: Unatoka wapi, daktari Laura?
Laura: Ninatoka Namibia.
Juma: Unatoka Namibia mahali gani?
Laura: Ninatoka Windhok.
Juma: Wewe ni raia wa Namibia?
Laura: Ndiyo. Na wewe, je?
Juma: Mimi ni Mtanzania, ninatoka mkoa wa Mtwara.
Laura: Unasema lugha gani?
Juma: Ninasema Kiswahili, Kiingereza na Kifaransa. Na wewe, je?
Laura: Ninasema Kiingereza na Kiswahili kidogo.
Juma: Vizuri sana!

Sanasto	daktari	lääkäri
	kutoka	-sta, stä
	-kuu	suuri, tärkeä, pää-, yli-
	daktari mkuu	ylilääkäri
	-kaa	istua
	ukae	istua, ole hyvä
	-toka	tulla jostakin
	wapi	mistä, minne, missä
	mahali	paikka
	raia	kansalainen
	raia wa Namibia	Namibian kansalainen
	Mtanzania	tansanialainen
	mkoa	lääni
	-sema	puhua
	lugha	kieli
	Kiswahili	suahili kieli
	Kiingereza	englannin kieli
	Kifaransa	ranskan kieli
	kidogo	vähän

Tansanian matka *täynnä elämyksiä*

Lähdimme matkaan tammikuun puolivälissä, lumisateen ja pakkasen keskeltä. Meillä ollut pienintäkään tietoa siitä minne loppujen lopuksi olimme menossa. Sen tiesimme etukäteen, että Dar es Salaamin lentokentällä kuumuus lyö kasvoille, mutta emme tienneet että oli niin kuuma. Kuumuus oli tukahduttavaa, luulimme sen hellittävän, kun pääsisimme ulos terminaalista, mutta vielä mitä.

Yhdyshenkilömme Heriel Kitururun olimme tavanneet syksyllä 1997 Karkussa. Yritimme nyt etsiä häntä kaikkien samannäköisten mustien, vierasta kieltä puhuvien ihmisten keskeltä. Tuntui hyvältä löytää hänet. Tansaniassa halataan tai kätellään ja vaihdetaan kuulumisia kun tavataan, ja niin teimme mekin.

Matka Dar es Salaamista Morogoroon, noin 300 000 ihmisen kaupunkiin, kesti melkein kolme tuntia. Suomessa matka olisi taittunut mukavasti rupatellessa, mutta nyt me emme puhuneet kuin pari sanaa koko matkan aikana. Kaikki oli outoa ja ihmeellistä. Jälkeenpäin ajattelimme kokeneemme eräänlaisen kulttuurishokin.

Matkamme, työharjoittelumme, pituus oli kolme viikkoa. Ensimmäisen viikon asuimme Tushikamane-keskuksen vierastalossa yhdessä vaasalaisen terveydenhuoltoryhmän kanssa. Vaasalaisten mukana kuljimme lähes koko

ensimmäisen viikkomme ja pääsimme tutustumaan myös Morogoron lääninsairaalaan. Sairaalassa avustimme vaasalaisia morogorolaisten terveydentilan kartoittamisessa (mm Aidsin ja malarian levinneisyyden kartoitus). Tämä oli hyvin mielenkiintoista, sairaalassa käynnit kasvattivat meitä hyvinvointivaltion asukkaita ja pistivät miettimään asioita. Tuntuu hullulta, että meillä Suomessa nuristaan sadan markan terveyskeskumaksusta, jolla saadaan kaikki terveyskeskuspalvelut, sillä Morogoron sairaalassa kaikissa sängyissä ei ollut edes lakanointa.

Tämän ensimmäisen viikon aikana saimme rauhassa silmitellä tansaniaalaista elämänmenoa, jossa kello ja kiire ovat tuntemattomia käsitteitä. Ihmiset olivat aivan ihania. He saattoivat jo kaukaa tervehtiä ja kysellä kuulumisia, pikkulapset katselivat vielä pitkään, kun olimme menneet ohi. Ihmisten avoimuus ja iloisuus tuntui aluksi oudolta, emmehän oleet sellaiseen Suomessa tottuneet.

Ensimmäinen viikko vierähti nopeasti ja oli aika lähteä Hombozaan, joka oli matkamme pääkohde. Homboza on noin 5500 ihmisen kylä Uluguruvuorilla. Hombozassa ei ole sähköä, eikä vesi tule hanasta niin kuin meillä kotosuomessa. Hombozaan on saatu kuitenkin autolla mentävä tie. Tie oli valmistunut vasta pari kuukautta aikaisemmin, ja auto oli

käynyt kylässä ennen meitä vasta kaksi kertaa. Olimme nähneet klinikasta kertovan videon "Klinikka nousi vuorille", mutta ainoa mikä näytti tutulta oli sininen klinikkarakennus. Asuimme Hombozan klinikan sairaanhoitajan Sikitiko Iddin, luona.

Homboza tuntui paratiisilta. Emme lakanneet ihastelemasta maisemaa, jota jatkuu niin kauas kuin jaksaa katsoa. Meidät otettiin lämpimästi vastaan, ja aistimme että olimme tervetulleita.

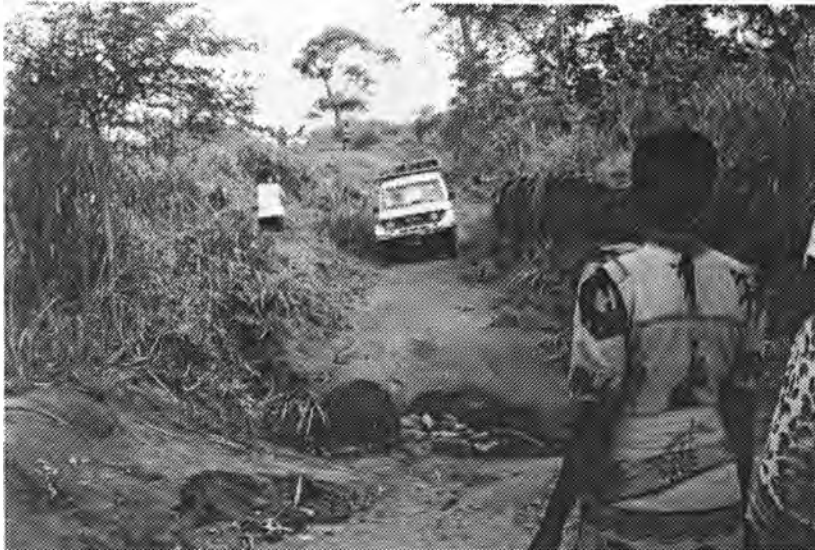
Arkipäivinä menimme aamuisin klinikalle. Toimenkuvaamme kuulupistosten antaminen, haavojen hoitaminen ja lääkärin avustaminen esimerkiksi hampaanpoistossa, joka oli melko yleistä. Sairaanhoitaja Sikitiko jakoi lääkkeitä ja antoi tarvittavat ohjeet potilaille. Klinikkan työpäivä loppui, kun potilaat loppuivat. Kiireellisissä asioissa lääkäri haettiin kotoaan.

Päivittäin klinikalla kävi noin 50 potilasta, maanantaisin ja perjantaisin potilaita saattoi olla lähes sata. Suurin osa potilaista oli lapsia, joiden yleisimmät sairaudet olivat malaria ja ripuli ja ripulin aiheuttama kuivuminen.

Myös "flunssa" oli yleistä, ja tämä tuntui kummalliselta siinä kuumuudessa.

Yhden mieleenpainuvan päivän vietimme Hombozan koulussa. Koulussa on seitsemän luokkaa ja jokaisella luokalla 70–100 oppilasta. Oppilaat kunnioittivat opettajaa ja tervehtivät meitä etukäteen opetutulla tavalla. Kaikki koululaiset olivat siististi puettuina valkoiseen paitaan ja siniseen alaosaan, tytöt hameeseen ja pojat housuihin. Eräs opettajista kertoi, että kouluun kehoitetaan tulemaan siisteissä vaatteissa ja puhtaina, tytöillä hiukset kiinni letitettynä ja poikien tukka lyhyenä. Siistejä ja hyväkäyttöisiä he olivatkin.

Opetimme 6- ja 7-luokkalaisille haavojen ja palovammojen ensihoitoa. Aloitimme oppituntimme kyselemällä, kuinka heillä itsellään on tapana hoitaa palovammoja. Emme olleet uskoa korviamme: he laittavat palaneen kohdan päälle multaa, hunajaa tai kananmunaa! Onhan toki ymmärrettävää että jotakin korviketta on oltava, koska vettä ei aina ollut saatavilla ja heistä multa oli aivan luonnollinen hoitomuoto. Me ihmettelimme, olimmekhan tottuneet steriileihin lappuihin ja puhtaisiin

kääreisiin. Neuvoimme heitä käyttämään puhdasta vettä ja puhdasta kangasta suojana haavan päällä ja sitten menemään lääkäriin, joka tietäisi oikean tavan hoitaa haavaa.

Mutta oppituntimme eivät suinkaan olleet pelkkää puhumista, jonka teimme suomen kielellä ja Sikitiko käänsi swahiliksi, vaan pistimme oppilaat hommiin. Valitsimme halukkaista kaksi paria, joista toinen sitoi toisen haavan kädestä tai jalasta. Tämä meni oikein hyvin: vaikka emme olleet näyttäneet kuin kerran mallin sidontatavasta, oppilaat osasivat sen. Lopuksi kerroimme koululaisille Suomesta ja opetimme heille suomen kieltä, mikä taisi olla mielenkiintoisin hetki. Kiinnostavia asioita heidän mielestään olivat Suomen talous, maanviljelys ja sää. Hieman nolotti, kun emme tienneet, kuinka paljon Suomessa on kaupunkeja.

Hombozan jälkeen menimme viimeisiksi päiviksi Dar es Salaamiin. Olimme taas suuressa kaupungissa, jossa hädintuskin uskalsimme liikkua kahden kesken. Mitä lähemmäs lähtöpäivä tuli, sitä enemmän alkoi koti-ikävä

vaivata. Viimeiset päivät vietimme kiertelemällä Darin keskustassa ja kävimme tutustumassa Mbezin ammattikouluun. Nautimme myös ihanasta auringosta, jota emme voineet saada tarpeeksi.

Kolmen viikon matka Tansaniaan avarsi mieltämme ja maailmankuvaamme. Opimme arvostamaan itsestäänselvyyksiä, joiden puuttamista emme ole koskaan miettineet, kuten puhdasta vettä ja hyvää terveydenhuoltoa. Arvostamme tansanialaisia, jotka elävät oloissaan onnellisina. Heillä on rikkaus antaa vähästään toiselle sitä vähää tarvitsevalle – luulemme, että me hyvinvointivaltion kansalaiset emme enää pysty tätä saavuttamaan.

Kokemuksia ja tuntemuksia aivan vieraasta kulttuurista ja tavasta elää on hyvin vaikea kertoa. Todellisuus on aina toinen kuin sanat ja kuvat pystyvät kertomaan, jokaisen on se itse koettava. Emme varmasti koskaan kadu matkaamme Tansaniaan, vaan tulemme aina kaipaamaan sinne uudestaan. Toivottavasti jonakin päivänä voimme palata sinne takaisin. ■

Kaisu Luukkonen, Minna Viitanen
Tampereen kotitalousoppilaitos
Ravitsemusteknikko 3

Harjoittelijoina Tansaniassa

Pullaa hiilikeittimellä

Tampereen kotitalousoppilaitoksessa ravitsemusteknikoiden kolmi-
vuotiseen opiskeluun kuuluu kol-
men kuukauden mittainen erikois-
tutusharjoittelu. Tämän työharjoit-
telun aikana opiskelija voi suun-
tautua haluamalleen työelämän osa-
alueelle. Valmistuttuaan ravit-
semusteknikot työskentelevät elin-
tarvikealalla erilaisissa työnjohdon,
tuotekehityksen ja neuvonnan teh-
tävissä.

Meille avautui mahdollisuus suorittaa opintoihimme liittyvä erikoistutusharjoittelu Tansaniassa, Äetsän seudun kehitysmaaseuran projektikohteissa. Asetimme harjoittelumme tavoitteeksi antaa tietoa kotitalousalasta, ravitsemuksesta ja yleisen hygienian merkityksestä. Koulutuksemme pohjalta ja ravitsemusalan ammattilaisina meillä on hyvät valmiudet toimia opastajina näissä tärkeissä asioissa.

Suoritimme harjoittelumme kolmessa eri kohteessa Morogorossa ja Dar es Salaamissa. Suunnittelu alkoi jo syksyllä 1996 yhdessä opettajamme Ulla Hepolan kanssa.

*Hombozan aurinkokeitintä esittelee
Kaisu Luukkonen*

Lähdimme kohti päiväntasaajaa 16. helmikuuta 1997. Seuraavana päivänä astuimme Afrikan mantereelle ja kohtasimme totaalisesti erilaisen ympäristön. Onneksemme koordinaattori Kitururu oli meitä kentällä vastassa. Hänen avustuksellaan selvisimme tuskallisesta bussimatkasta Morogoroon ja Tushikamanakeskukseen.

Tushikamanessa asuimme viisi viikkoa ja työskentelimme Mama Alexian ja Mama Mlokan kanssa kanttiinissa. Morogorossa tutustuimme paikalliseen elämään ja tansanialaisiin tapoihin. Kävimme tutustumassa Mgololen luostariin ja Sokoinen yliopiston kotitalous- ja ravitsemusosastoon. Viikonloppuisin teimme patikkaretkiä upealle Uluguru-vuorelle, poikesimme myös Morning Sitellä. Oikeaa Afrikan tunnelmaa koimme Mikumin kansallispuistossa, jonne teimme päiväsfarin. Loistava oppaamme löysi leijonapariskunnan, ja sen näkeminen kruunasi päivämme.

Palmusunnuntaina vierailimme Bungon kirkossa yhdessä Mr Kitururun kanssa. Sanoimme tervehdyksen seurakunnalle ja tapasimme piispan. Hänen kanssaan joimme jumalanpalveluksen jälkeen virvokkeita. Ensimmäistä kertaa elämässämme nautimme siunattua Pepsii !

Vietimme viisi päivää Uluguru-vuorilla sijaitsevassa Hombozan kylässä. Matka sinne meinas katketa heti alkuunsa, kun joki oli huuhtonuttien mennessään. Saimme kuitenkin joki-uoman siihen kuntoon, että automme pääsi siitä yli. Kylässä tutustuimme klinikkaan ja Primary Schooliin. Kokeilimme myös aurinkokeittimen toimintaa ja valmistimme pullaa hiilikeittimellä.

Harjoittelumme kaksi viimeistä viikkoa työskentelimme Mbezin Home-Economic Technical Collegessa. Saimme leipoa ja laittaa ruokaa yhdessä koulun oppilaiden kanssa. Tänä aikana meistä kehittyi hiilikeittimen käytön mestareita jokapäiväisten sähkökatkosten vuoksi.

Mbezissä asuimme Motel Sucassa. Motellin voi todella sanoa sijaitsevan hyvien liikenneyhteyksien välittömässä läheisyydessä. Iltaisin rekkojen jyrinä häittäsi hieman keskustelujamme. Motellin henkilökunta piti meistä hyvää huolta ja tunsimme olomme turvaliseksi. Vain kommunikoinnin kanssa oli hieman ongelmia; me emme puhuneet hyvin suahilia eivätkä pojat englantia. Pärjäsimme kuitenkin elekielen ja tulkkien avustuksella.

Tutustuimme Dar es Salaamiin Venance Mlalin kanssa. Näimme häikäisevän Intian valtameren ja tutustuimme kaupungin keskustaan. Venancesta oli meille paljon apua. Hän järjesti meille myös kuljetuksen lentokentälle.

Lähtöpäivänämme 14. huhtikuuta meille tarjottiin Mbezin koululla oikea juhla-ateria. Puheita pidettiin, lahjoja annettiin ja lähtötunnelmat olivat haikeat. Kaikki kyselivät milloin tulemme takaisin ja toivottivat meidät tervetulleiksi.

Yleisesti ottaen harjoittelumme sujui hienosti. Harjoitteluajakaamme mahtui sekä auringon paahdetta rankkasateita. Matkan aikana välttyimme sairastumisilta ja muilta ikäviltä vastoinkäymisiltä. Joka paikassa kohtasimme iloisia ja ystävällisiä ihmisiä ja tunsimme olemme tervetulleita. Matkan aikana saimme paljon uusia ystäviä. Toivottavasti meillä on mahdollisuus tavata heidät vielä uudelleen. Suosittelemme tämän tyypistä harjoittelua muillekin kiinnostuneille. Maailmankuvamme avartui tämän matkan ansiosta, ja nyt osaamme arvostaa kotimaatamme aivan uudella tavalla. Päivääkään emme ole katuneet lähtöämme. Kyllä kannatti!

HAKUNA MATATA!

Mbezin teknisen koulun kotitalousopetuksessa harjoitellaan hääkakun tekemistä Minna Viitasen johdolla

Jäsenjärjestöt esittäytyvät:

Tampereen kotitalousoppilaitos

Tampereen kotitalousoppilaitos on yksityinen, Tampereen Talouskouluyhdistys ry:n ylläpitämä oppilaitos. Se aloitti toimintansa jo vuonna 1892, ja muutti kymmen vuotta myöhemmin Pyynikille, jossa se vieläkin toimii. Oppilaitos kouluttaa matkailu- ja ravitsemisalan koulutuslohkolla koti-, laitostalous- ja puhdistuspalvelualan ammattilaisia. Oppilaitoksessa on vuosittain noin 330 opiskelijaa.

Tampereen kotitalousoppilaitoksen koulutustarjontaan kuuluvat puolen vuoden talouskoulu, 2-vuotinen perustutkinto ja 3-vuotinen opistotutkinto. Opistotutkinto tulee 1.9.1997 muuttumaan 3,5-vuotiseksi ammattikorkeakoulututkinnoksi, kun Pirkanmaan väliaikainen ammattikorkeakoulu, johon Tampereen kotitalousoppilaitoskin liittyy, aloittaa toimintansa.

Aikuiskoulutusosasto järjestää sekä puhtauspalvelu- että ravitsemispuolelman ammatti- ja erikoisammattitutkintoihin valmentavaa koulutusta ja tarjoaa lisäksi monipuolista alan täydennyskoulutusta erilaisina kursseina.

Työharjoittelu ulkomailta

Harjoittelu on osa Tampereen kotitalousoppilaitoksen kansainvälisyysohjelmaa. Kukin opiskelija voi valita mitä he haluavat tehdä harjoitteluaikanaan (60 pv). Opettaja Ulla Hepola on mukana Äetsän seudun kehitysmuseon projekteissa, ja hänen kauttaan myös useat opiskelijat ovat valinneet työharjoittelun kohteeksi Tansanian.

Harjoittelun tavoite on moninainen. Päätaavoite on välittää tietoja kotitalous- ja ravitsemisasiosta sekä hygieniasta ja puhdistusasioista tansanialaisille yhteistyökumppaneille. Kullakin kohteella on vielä omat erikoistavoitteet ja sisällöt, joten harjoittelu sinänsä on hyvin laaja-alainen. Harjoittelu siis sisältää samaa työtä, jota Ulla Hepola ja Sirkka Nylund tekee Äetsän projekteissa.

Opettaja Ulla Hepola kertoo Kaisu Luukosen ja Minna Viitasen harjoittelusta, että sen tuloksen mittaaminen tehdään vasta lokakuussa. – Mutta yhteistyökumppanit ovat olleet todella tyytyväisiä ja kiitollisia tyttöjen toiminnasta. Ja harjoittelijoille tulos oli heidän mielestään hyvä. Tytöt oppivat toimimaan erilaisissa olosuhteissa, ymmärtämään tansanialaista elämäntapaa, ja he oppivat myös suvaitsevaisuutta ja kuulema joustavuuttakin. Olivat nauttineet kaikista kokemuksista ja uusista tuttavuuksista.

Kingo
Na James Goya

Jäsenjärjestöt esittäytyvät:

Vaasan kehitysmaaseura - U-landsföreningen i Vasa ry

Vaasan kehitysmaaseura on perustettu vuonna 1989. Jäseniä on seurassamme alun toistasataa. Seura on poliittisesti sitoutumaton, kaikille avoin järjestö, jonka jäseneksi voivat liittyä sekä yksittäiset henkilöt että yhteisöt. Seuran toiminnan tarkoituksena on laajentaa ja lujittaa vuorovaikutusta Vaasan ja sen ympäristökuntien sekä niiden kolmannessa maailmassa olevien ystäväpaikkakuntien välillä. Tavoitteenamme on lisätä tietoa kolmannen maailman maista ja aktivoida meitä tavallisia ihmisiä pieniin yhteistyöhankkeisiin.

Tällä hetkelle keskeisin kohteemme on Morogoron kaupunki Tansaniassa. Toiminnassamme pyrimme kaksisuuntaiseen vuorovaikutukseen. Olemme luoneet kaupunkien välille suorat ja toimivat suhteet, jotka takaavat avun perillemenon.

Emme kuvittele ratkaisevamme köyhien maiden kaikkia ongelmia. Yksittäinen ihminen voi vaikuttaa pieniin asioihin ja pienillä asioilla voi olla suuri merkitys. Tavoitteenamme on saada eri ryhmät Vaasan alueella ja Morogorossa yhteistyöhön, jotta kaikki kiinnostuneet voisivat olla mukana toiminnassa. Näin työstämme tulee konkreettista, jokaiselle tutua ja läheistä.

Yhteistyötä tehdään terveydenhuollon, koulun, ev. lut.-seurakunnan ja kirjaston sektoreilla.

Terveydenhuolla 7 projektia

Terveydenhuollon sektorilla jatkuvat monet yhteiset hankkeet, joihin jo aikaisempina vuosina on paneuduttu. Yhteistyökumppaneina kohdemaassa ovat Morogoron lääninsairaala, Mlalin terveysasema, paikallinen Punainen

Risti, Health for All Volunteers Trust Fund, perushoitajakurssi ja Tushikamane-keskus.

Yhteistyöhankkeiden tavoitteina ovat

- * väestön AIDS-tietouden lisääminen
- * sairaalan henkilökunnan jatkokoulutuksen parantaminen ja ylläpitäminen
- * sairaalan välineistön lisääminen sekä henkilökunnan kouluttaminen käyttämään ja huoltamaan välineistöä
- * avohoidon puolella Mlalin terveysaseman toimintamahdollisuuksien lisääminen
- * perushoitajakoulutuksen tukeminen: opetuksen taso ja oppikirjat
- * perustan luominen ennaltaehkäisevän hammashoidon käynnistämiseksi
- * paikallisen Punaisen Ristin talon perushoitajakoulun luokkahuoneen korjaus.

Koulusektorilla 10 projektia

- * Koulusektorilla Vuorikadun yläaste ja Keskkoulun ala-aste jatkavat tukitoimintaansa ystäväkouluun Mweren ala-asteelle. Toiminnalla pyritään parantamaan opiskeluolosuhteita rakennuttamalla luokkahuoneita ja pulpetteja Morogoron Tushikamane-keskuksessa.
- * Palosaaren ala-aste on solminut ystävyys-suhteet Kikundin ala-asteen kanssa. Vikinga lägstadium tukee toiminnallaan Kilakalan ala-astetta ja koulussa toimivaa kuulovammaisten luokkaa. Vaasan kotiatalous- ja sosiaalialan oppilaitoksen tavoitteena on järjestää kodinhoitoa ja ravitsemusta koskevia kursseja Tushikamane-keskuksen opetuskeittiössä, jonka kalustamista on rahoittanut kehitysmaakauppayhdistys Endelea.
- * Harjaantumiskoululle toimitetaan apuvälineitä ja tšekäläinen harjaantumiskoulu jatkaa ystävyys-suhteiden kehittämistä.

* Gymnasiet och högstadiet i Vasa övnings-skola, IB-lukio ja Borgaregatans skola tukevat Mvomeron yläaste-lukion rakentamista.
* Yhteislukiolla on ystävyyskoulu Matomben kylässä ja Åbo Akademi hoitaa yhdessä Morogoron kouluviranomaisten kanssa opettajakouluttajien ja ohjaavien opettajien jatkokoulutusta Morogoron opettajainvalmistuslaitoksessa. Lisäksi Vaasan sosiaali- ja terveysalan oppilaitos kerää taksvärkillä varoja uuden, vielä nimeämättömän toiminnan aloittamiseksi.

Seurakunta ja kirjasto

Vaasan suomalainen ev.lut.-seurakunta on edelleen jatkanut Bungon evankelis-luterilaisen seurakunnan tukemista. Näin jatketaan mm. nuorten asuntola -hankkeen ja katulapsityön kehittelyä. Täkäläisen kirjastoväen vapaaehtoistyöllä on autettu Morogoron kirjastoa mm. tilaamalla tansanlaisia sanomalehtiä paikallisten asukkaiden luettavaksi.

Tapahtumia ja tempauksia

Suurien hankkeiden lisäksi Vaasan kehitysmaaseura järjestää vuosittain Afrikkalaisen illan ym. tempauksia, joissa jaetaan tietoa ja tarjotaan mahdollisuuksia osallistua toimintaan. Toukokuussa on Mahdollisuuksien torin aika. Tänä keväänä mukana oli noin 20 järjestöä, ja ohjelmassa musiikkia, tanssia, kateatteria ... Lisäksi Vaasan kehitysmaaseuran terveydenhuoltosektori on järjestänyt näyttävää huvia vaasalaisille: tanssiaisia kaupungintalolla ja muotinäytöksiä suuressa kauppakeskuksessa. Samanaikaisesti järjestetään myyjäiset, joiden tuotolla tuetaan ryhmän toimintaa.

Toiminnasta voit kysellä lisää soittamalla. Aurinkoista kesää Vaasan kehitysmaaseuran puolesta toivottavat

Suvi Niskala (040-515 9169) ja
Kinmo Happonen (040-515 9168)

Hannele Tums ja Kyösti Kauppinen saivat tulvella lisälmeen vieraakseen Leo Soderqvistin (oikealla) Morogorosta ja Kirsi Laineen (hämmerän takana) Vaasasta. Ks. sivu 20.

Sieltä täältä ...

Leksasta yhteystoimitsija Morogoroon

Kepa, eli Kehitysyhteistyön palvelukeskus. Kon kuin onkin valinnut henkilöt hoitamaan yhteystoimitsijan tehtäviä Tansaniassa. Dar es Salaamin yhteystoimitsijana toimii Kaisu Huttunen ja Morogoron alueella Leo Söderqvist. Leks on asunut jo kymmenisen vuotta Morogorossa, jossa hän on toiminut huonekalutehtaan johtaja. Hän on viime syksystä lähtien toiminut lisälmen Kehypajan otokoordinaattorina Songambe-le-hankeessa ja myös hoitanut Vaasan Kms:n raha-asioita Morogorossa.

Leo Söderqvist osallistuu Uhusianon Morogoro-seminaariin elokuun lopussa, ja aloittaa yhteystoimitsijan tehtävät syyskuussa. Hän tulee luonnollisesti toimimaan kiinteässä yhteistyössä Uhusianon koordinaattorin Heriel Kitururun kanssa. Leo Söderqvistin puhelin-/faksinumero on +255 56 4422.

Huom!

Leks toivoo jäsenjärjestöiltä ohjeita ja odotuksia yhteistyölle, samoin tietenkin kunkin jäsenjärjestön yhteystiedot Suomessa sekä morogorolaisten resurssihenkilöiden, eli projektien keskeisten toimijoiden, nimet. Tiedot voi faksata Morogoroon tai tuoda mukaan Hauholle.

Sibelius-Akatemian ensimmäisessä promootioilaisuudessa 31.5.1997 vihittiin kaksitoista ansioitunutta musiikkimiestä kunniatohtoriksi. Heidän joukossaan oli myös muusikko ja soitinrakentaja Hukwe Saweze, joka asuu vaimojensa, lukuisten lastensa ja lehmiensä kanssa Bagamoyossa, Dar es Salaamista pohjoiseen.

•••••
• **Morogoro-seminaari**
• Hauholla 30.-31.8.1997
•

• **Kulttuurin ulottuvuudet** • **kehitysyhteistyössä**

• Tämänvuotisen Morogoro-seminaarin aihettä pohtiessaan Uhusianon hallitus kaisi kehitysyhteistyön eettistä pohdintaa, projektisuunnittelukoulutusta PRA-menetelmän sekä syvempää tietoa tansalaisesta kulttuurista. Kaikki nämä näkökulmat mahtuvat tämän vuoden seminaariteeman alle. Luennoitsijoita ei vielä ole saatu varmistettua, mutta tarkemmat tiedot seminaarista lähetetään jäsenjärjestöille elokuun alussa.

Projektisuunnittelua EU:ssakin käytössä olevan menetelmän mukaan voi opiskella jo viikkoa ennen Morogoro-seminaaria, eli 22.-23.8. Järjestäjinä ovat Hedec ja Kepa, koulutus on tarkoitettu kansalaisjärjestöjen vastuuhenkilöille. Lisätietoja Hedecistä / Heli Pimenoff, puh. 09-3967 2040 tai Kepasta, puh. 09-584 233.

Äetsän seudun kehitysmaakaupasta saa osataa kehitysyhteistyötä koskevan CD-rompun! Sen on toteuttanut Pirkanmaan kotija taideteollisuusoppilaitos ja se on saanut paljon kehuja sekä sisällöstään että ulkoasusta. Kysy lisätietoja Äetsästä!

Sieltä saa myös kivannäköisiä ja hyvälaatuisia *kirahviteepaitoja*. Lahden Tansania-seura oli niitä aktiiviaikoinaan painanut omin voimin. Voimat tuntuvat vähemmän, sillä seura on nyt purettu. Tilkkutäkkipeite ja kassillinen T-paitoja luovutettiin Äetsän kauppaan myytäväksi, tulot toimitetaan Uhusianon tilille. Harmi, mutta kiitos!

UHUŠIANO RY:N HALLITUS 1997 (Valittu 22.3.1997)

puh.joht.	Pimenoff Heli Äetsän seudun kehitysmaaseura ry	PL 220, 00531 Helsinki	puh.040- 541 4139, t. 0 9- 3967 2040
varapuhj.	Tuominen Terho Iisalmen nuorison tuki ry.	Riihitarhankatu 4 A 20, 15170 Lahti	puh.k. 03- 783 0638
sihteeri	Roponen Anne Iisalmen nuorison tuki ry.	Savonkatu 10 A 10, 74100 Iisalmi	puh.040- 540037, k. 017- 818 646
rah.hoit.	Männistö Marja-Liisa Karkun Isku ry	Hahmajärventie 166, 38490 Haukijärvi	puh.040- 516 8543, k. 03- 371 9203
	Antila-Anderson Hanna Msingin ystävyysseura ry	Mannerheimintie 85 C, 00270 Helsinki	puh. 09- 479 634
	Happonen Kimmo Vaasan kehitysmaaseura ry.	Levoninkatu 23-25 A 1, 65200 Vaasa	puh. 040- 515 9168
	Hepola Ulla Tampereen Kotitalousoppilaitos	Selininkatu 1 B 5, 33240 Tampere.	puh. k. 03- 222 1898, t. 03- 212 3402
	Malkamäki Sinikka TSL:n Vammalan seudun opintojärjestö	Kontinkustaantie, 38300 Kiikka	puh. k. 03- 513 5263
	Puhto Elina Viittakiven tuki ry.	Orapihlajantie 14 B, 00320 Helsinki	puh.k. 09- 579 454
VARAJÄSENET			
	Karkkonen Erkki henkilöjäsen	Riimukatu 2 E 48, 15830 Lahti	puh.k. 03- 753 1381
	Niskala Suvi Vaasan kehitysmaaseura ry.	Levoninkatu 23-25, 65200 Vaasa	puh. 040- 515 9169
	Niskanen Heli TSL:n Vammalan seudun opintojärjestö	Pajaranta, 38220 Stormi	puh.k. 03- 515 5452
	Patama Yrjö Msingin ystävyysseura	Siltatie 35, 14680 Alveltula	puh.k. 03- 654 5314
	Peltomaa Sisko Äetsän seudun kehitysmaaseura ry.	38280 Illo	puh.k. 03- 515 9168
	Reunanen Satu Karkun isku ry.	Torstinmäentie 43, 38100 Karkku	puh.k. 03- 513 4162
	Valtonen Berit henkilöjäsen	Eerikinkatu 20 C 56, 20100 Turku	puh.k. 02- 233 8894

UHSIANO RY

toimitus c/o Valtosen
Eerikinkatu 20 C 56
20100 TURKU

